

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:682

av **Anette Åkesson (M)**

Förutsättningar för framgångsrik digitalisering inom välfärden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för implementeringen av innovationer inom välfärdsteknologi i samarbete med kommuner och landsting som även tar fram förslag på incitamentsstruktur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna och kostnaderna för att vässa målet för fiberutbyggnaden i hela landet till att 99 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör säkerställas att det tas hänsyn till skyddet av den enskildas personliga integritet och tillses att det är möjligt att nyttja de fördelar som anonyma aggregerade data kan innebära för innovationer inom välfärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

På många håll arbetas det idag i svenska kommuner och landsting med olika e-tjänster. Sensorer, kameror, appar och chip är exempel på teknik som allt mer används även inom välfärden. Det finns testbäddar som möjliggör att man under kontrollerade former testar innovationer inom äldreomsorg och sjukvård i verklig miljö av slutanvändarna.

E-tjänster är, eller borde vara, en prioriterad fråga. De är definitivt ett av flera sätt för kommunerna och landstingen att nyttja den nya tekniken. Kommunerna tvingas tydliggöra och strukturera sina arbetsprocesser. Det leder sammantaget till en ökning av den upplevda kvaliteten av tjänsterna, att man arbetar mer effektivt samtidigt som förutsättningarna förbättras att klara den långsiktiga finansieringen av välfärden.

Välfärdsteknik är en potentiellt stor framtidsbransch eftersom befolkningsutvecklingen med en allt större andel äldre ser ut som den gör i en stor del av västvärlden. Sverige får många studiebesök från utlandet, till exempel till Robotdalen

i Västerås, som vill veta hur vi gör. Vi är inte unika inom teknikutveckling generellt men vi sticker ut genom att vi fokuserar på att hitta hjälpmedel som förstärker människors egen förmåga att klara sig själva. Det ska vi vara stolta över.

Sverige har goda grundförutsättningar. Vi har redan många fungerande system och infrastruktur och en stor del av välfärden är offentlig. Det finns öppna API, Application Programming Interface, med standardiserade och öppna data tillgängliga för alla, som är en förutsättning för explosionen av nya appar och tjänster. Samtidigt blir elektroniska produkter allt billigare och därmed tillgängligare för fler.

E-hälsa och e-hemtjänst är två exempel på områden med e-tjänster som rör välfärden. De medför fördelar för den enskilda individen som högre livskvalitet, större brukarinflytande och minskad oro samtidigt som bättre kontroll över arbetsprocessen och tillvaratagandet av förbättringsförslag från användarna ger bättre fungerande tjänster och lägre kostnader vilket sammantaget bidrar till samhällsekonomiska vinster. Vad gäller e-hälsa kan man exempelvis med hjälp av telemedicin bedriva diagnosticering eller rehabilitering på distans som medför ökad trygghet för patienten som även slipper restider och även vårdcentraler på nätet ger bättre tillgänglighet. Sjukhus och vårdcentraler avlastas och de kan fokusera på dem som verkligen behöver hjälp. Samhället har mycket att vinna på e-tjänster.

Det gäller att ta tillvara det arbete som görs. Framgångsrika projekt där alla deltagare är nöjda rullas inte ut i större skala utan egentlig anledning. Ett exempel är det hjärtsviktsprojekt som genomfördes i Sjöbo med Region Skåne och Sony Mobile inom ramen för Mobile Heights (ett trippel helix-samarbete baserat i Lund) under sommaren 2014. Med hjälp av vanlig konsumentelektronik vägde sig patienter med hjärtsvikt dagligen och via mobilen skickades information till molnet. Informationen kunde följas i den egna mobilen respektive på vårdcentralen som reagerade i det fall avvikelser i vikten uppstod. Slutsatserna från projektet var enbart positiva. Det var enkelt att använda, livskvaliteten för patienten ökade genom större trygghet, minskat behov att åka till vårdcentralen/akuten och att man fick vård tidigare vid behov. Dessutom bedömdes att det för regionen finns en relativt stor besparingspotential. Alla inblandade var nöjda. Men: sedan har ingenting hänt. Ingen vet egentligen varför det inte implementeras i större skala. Och det finns tyvärr fler liknande exempel.

Eftersom alla aktörer behövs, både det offentliga och privata aktörer, behöver man se över hur man kan gå från testprojekt till implementering. Exempel på frågor som behöver besvaras är: Vem tar produktägarskapet? Behövs det en incitamentsstruktur för det privata näringslivet? Om ja, hur ska den se ut? Det behöver finnas en insikt i att en del av besparingen måste bidra till att driva innovation.

Min slutsats är att det behöver tillsättas en utredning med fokus på implementeringsprocessen av e-tjänster inom välfärden. Med utgångspunkt i att vi på nationell nivå i samverkan med kommuner och landsting tar ansvar för att innovationer inom välfärden prioriteras, hur vi säkrar goda förutsättningar för projekt i samverkan med näringslivet och att det i anslutning till framgångsrika projekt finns en plan för implementeringsprocessen, dvs hur de kan rullas ut i större skala i hela landet. Helt enkelt: Hur blir Sverige bäst på att implementera innovation?

En förutsättning för e-tjänster är att bredband med hög överföringshastighet byggs ut. Utbyggnadstakten med fiber i landet har ökat. Man ser att politik spelar roll – ett högt satt mål ger goda effekter när många aktörer i samhället i anslutning drar åt samma håll.

Det är därför angeläget att även fundera på hur vi går vidare när vi närmar oss målet om att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020. Det är till och med så att Post- och telestyrelsen bedömer – utifrån den mest troliga investeringstakten liksom olika nyckeltal – att 93–96 procent av hushåll och företag kommer ha tillgång till 100 Mbit/s år 2020. Med andra ord kan vårt mål vara blygsamt och det bör utredas om det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att öka målet från 90 procent till att 99 procent av Sveriges hushåll och företag ska ha 100 Mbit/s till år 2020.

Med tanke på den demografiska utvecklingen med fler äldre och färre som ska bära försörjningsbördan är alla möjligheter att nyttja tekniken som kan effektivisera verksamheterna men även ersätta en del aktiviteter med välfärdsteknologi av godo. För att dra nytta av fördelarna och säkerställa Sveriges fortsatta konkurrenskraft är investeringar i bredbandsutbyggnaden i hela landet angelägna och de behöver prioriteras på alla nivåer, inklusive hos slutanvändarna.

Samtidigt är det angeläget att staten, parallellt med att fiber byggs ut och e-tjänster utvecklas, fortsätter bevaka rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten. Samhället har å ena sidan information om en enskild person att hantera, å andra sidan stora mängder aggregerad anonym information. Den senare kan vara värdefull för t ex bättre underlag för diagnoser men även i förebyggande syfte och kan tjäna som underlag i spännande innovationer. 1177 (och Google, för den delen) vet idag i förväg när en influensavåg är att vänta och kan bemanna sjukvården utifrån det. Så utmaningen blir att både säkerställa skyddet för den enskilda samtidigt som vi drar nytta av fördelarna av så kallad big data.

Anette Åkesson (M)